

opazila med kranjskimi učiteljicami nekako oporekanje, gibanje, nervoznost in nezadovoljnost. Ako bi bila vedela, kako se bo predlagalo in volilo za Primorsko, bi bila predlagala, naj se Kranjice oglašajo in zahtevajo zase vsaj eno odborniško mesto. Primorci so ostali konsekvantni v svojih nazorih (ter zopet predlagali in volili žensko v odbor. Čast jim! Tedanja nezadovoljnost med Kranjicami pa nam priča, da so se tudi one začele zavedati: ako so članice naše „Zaveze“, imajo v njej tudi enake pravice kot moški. Zdi se pa, da čut za ravnopravnost ni ravno razvit med tamošnjim ženskim svetom. Ali mi vsi moramo napredovati z duhom časa, moramo stremiti po tesnejšem združenju, po trdnjejši organizaciji, ali do vsega tega ne pridemo, dokler bomo delali razliko med moškim in žensko. Saj s tem se zadnje odganjajo od organizacije in slabi se skupnost. Mi pa moramo biti močni, moč je pa ravno v skupnosti. —

Ve pa, drage kolegice na Kranjskem, pokažite, da nimate smisla le za lepe toalete, za koketiranje in ne vem za kaj še, kakor trdijo nekateri o nas, ampak da hočete resno delati skupno s svojimi moškimi kolegi ter da hočete, da se to Vaše delo tudi uvaža. Ne vem, kako je na Kranjskem v tem oziru, ali pri nas sedi v odboru toliko moških, kolikor žensk in vsi skupaj skrbijo za prospeh društva. Skrbite tudi Vi, da spravite v odbor resne tovarišice, ki se bodo z veseljem lotile dela in ki bodo tem potom izsilile spoštovanje in uvaževanje. Ako bi se tako delo in stremenje ne hotelo uvaževati in upoštevati od moške strani, bi to značilo, da so oni daleč zaostali za današnjim prosvitljenim vekom in da, dokler ostane tako, ne bo sloge in zaradi tega tudi moči ne, saj „v slogi je moč“, in da še dolgo ne prisije učitelstvu solnce lepše bodočnosti. Sicer pa vidimo dandanes učiteljico ne le kot odbornico v okrajnih učiteljskih društvih, ampak je v odboru „Avstr. slov. uč. zveze“ tudi ena odbornica. In kje ni dandanes ženske? Celo v parlamentih jih vidimo!

Na delo tedaj, drage tovarišice, ne ločene ali celo proti moškim, ampak skupno z njimi delujte za skupne smotre ter poskrbite za to, da bo po prihodnjih volitvah izmed šestih odbornikov za Kranjsko sedela v odboru vsaj ena odbornica. Da se razumemo! Ne gre tukaj za čast, ampak za princip ravnopravnosti!

Primorka.

Šolske kazni in učiteljstvo.

(Nekatere načelne točke iz govora nadučitelja Fr. Brinarja o priliki učiteljskega zborovanja dne 7. maja t. l. v Celju.)

Učiteljstvo slovesno odklanja vsako krivdo zaradi šolskih kazni; ono ima v svojem delovanju le blagor ljudstva pred očmi, zaradi česar iskreno želi, da bi se šolske kazni čim najbolj zmanjševale ter blagruje one srečne šole, na katerih se da izhajati brez šolskih kazni.

Učiteljstvo je na stališču, da se naj šolske kazni nalagajo le v onih slučajih, kjer je upati, da dosežejo svoj smoter, t. j. da se zaradi njih šolsko obiskovanje v resnici izboljša.

Žalostno dejstvo je, da je v naši državi število analfabetov precej visoko, ravno tako je dokazano, da je ravno v naši državi razmeroma najslabši šolski obisk. Glavni vzrok temu tiči v neugodnih krajevnih, pred vsem pa v nezdravih socialnih razmerah. Idimo med preprosti narod! Koliko pomanjkanja, koliko ubožstva se nam razgrinja pred očmi! Žalostnih socialnih razmer ne bodo ozdravile še tako krute šolske kazni, tukaj je treba vse drugih, temeljitih zdravnikov. S šolskimi kaznimi se doseže nasprotni uspeh: gorje se še poveča, ljudstvo se jezi na šolo, preklinja učiteljstvo, šolski obisk postaja še slabši.

Preobsežni šolski okolisi s sto in sto šolskih otrok naj se tam, kjer so dani pogoji razdele na več manjših okolišev, da bi otroci imeli blizu v šolo, čeravno bi dotična šola štela manj razredov. Izkusnja uči, da se da tudi na najnižje organiziranih šolah lepo delovati samo, da niso prenapolnjene in da je reden šolski obisk.

So pa tudi starši, ki so iz teh ali onih razlogov načelni nasprotniki šoli in vsaki izobrazbi. Ni malo število onih roditeljev, ki bi svoje otroke lahko pošiljali v šolo,

pa jih nalašč nočejo, iz gole upornosti ne. Imamo pa tudi opraviti s strankami, ki v sebi nem pohlepu po posvetnem blagu na načelovški način izrabljajo svoje ali v varstvo jim izrobeno otroke z raznimi opravili ter jih zaradi tega odtegujejo šoli.

Takim upornikom in izsevalcem naj bi s strogimi šolskimi kaznimi vbilo v glavo respekt pred šolskim zakonom. Vsaka obzirnost in popustljivost proti takim ljudem bi bila neumestna.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete za letošnjo glavno skupščino v Trstu so prijavila sledeča Zavezina društva:

IX. Učiteljsko društvo za Trst in okolico:

33. Emil Pakiž, šolski voditelj pri Svetem Križu;

34. Karel Gruntar, učitelj v Bazovici;

35. Ida Posega, učiteljica v Rojanu;

36. Marija Humprik, učiteljica v Bar-kovljah;

37. Marija Godina, učiteljica v Škedenju;

38. Teodor Betriani, učitelj v Trstu;

39. Marija Cok, učiteljica v Katinaru;

40. Gustav Waschte, učitelj v Trstu;

41. Ivan Daneu, šolski voditelj v Vrdeli;

42. Fran Kos, učitelj v Trstu;

43. Josipina Vatovec, učiteljica na Opčinah.

Imenstniki:

2. Marica Černigoj, vrtnarica v Rojanu;

3. Josip Sorč, učitelj na Opčinah;

4. Josipina Škerjanec, učiteljica na Opčinah.

X. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo:

44. Štipko Jelenec, nadučitelj na Dvoru;

45. Jožica Verec, učiteljica v Valtu vasi;

46. Ana Bantan, učiteljica v Beli cerkvi.

XI. Slovensko učit. društvo v Istri:

47. Fran Erjancič, nadučitelj v Predloki;

48. I. Šuc, učitelj v Dolini;

49. Valerija Majer, učiteljica v Dekanih;

50. Avgusta Res, učiteljica v Boljuncu;

51. Helena Prešeren, učiteljica v Dekanih.

XII. Šmarsko-rogaško učit. društvo:

52. Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici;

53. Pavel Flerč, nadučitelj pri Svetem Stefanu;

54. Franc Horvat, učitelj v Ponikvi.

XIII. Učiteljsko društvo za celjski okraj:

55. Franciška Bizjak, učiteljica v Zgornji Ponikvi;

56. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju;

57. Ivan Logar, učitelj v p. v Celju;

58. Anton Petriček, nadučitelj v Žaleu;

59. Ciril Pregelj, učitelj v Petrovčah;

60. Fani Tajnik, učiteljica pri Sv. Petru;

61. Rozina Vidali, učiteljica v Libojah.

Imenstniki:

5. Alojzij Recelj, učitelj v Š. Juriju;

6. Franc Kranjc, učitelj v Celju;

7. Franc Brinar, nadučitelj v Gotovljah;

XIV. Učiteljsko društvo za laški okraj:

62. Anton Gnus, nadučitelj v Dolu;

63. Oskar Moll, učitelj v Trbovljah;

64. Martin Slopešek, nadučitelj v Sent Petru;

65. Karel Pestevšek, učitelj v Laškem;

66. Miroslava Gnus, učiteljica žen. roč. del v Dolu.

XV. Učiteljsko društvo šolskega okraja Konjice:

67. Karel Mravljak, učitelj v Žrečah pri Konjicah;

68. Ivan Womer, učitelj pri Sv. Kungundi na Pohorju.

XVI. Gornjegrajsko učiteljsko društvo:

69. Nežica Pirc, učiteljica pri Sv. Frančišku Ksaveriju;

70. Fran Božanc, učitelj v Mozirju.

XVII. Okrajno učiteljsko društvo v Ormožu:

71. Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu;

72. Martin Salamun, nadučitelj pri Sv. Miklavžu.

Imenstniki:

8. Jakob Preindl, učitelj pri Veliki Nedelji.

XVIII. Šentlenartsko učit. društvo:

73. Vekoslav From, učitelj pri Sv. Lenartu v Slov. gor.;

74. Ernest Horvat, učitelj pri Sv. Benediku v Slov. gor.

XIX. Pedagoško društvo v Krškem:

75. Ivan Malnarič, nadučitelj pri Sv. Križu pri Kostanjevici.

XX. Ljutomersko učit. društvo:

76. Simon Ovahte, nadučitelj pri Mali Nedelji.

Imenstniki:

9. Ivan Tomažič, nadučitelj na Stari cesti.

Prosimo, da nam prijavijo še druga Zavezina društva svoje delegete, da jih priobčimo v prihodnji številki „Učiteljskega To-variša“.

Za vodstvo Zaveze

L. Jelenec.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 1. junija t. l. popoldne ob 4. uri v Narodnem domu v Ljubljani.

Dnevni red je:

1. Pozdrav.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Volitev odbora.
4. Volitev delegatov k zborovanju „Zaveze“.

5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi za odbor:

Janko Žirovnik,

t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za litjski okraj ima svoj občni zbor dne 21. maja t. l. v Toplicah pri Zagorju ob Savi v poslopuj odnotne ljudske šole. Začetek zborovanja ob 2. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Razgovor o konferenčni temi: Računanje v ponavljalni in o poslanih vodilnih mislih: A. splošnih in B. posebnih — sestavljene po poročevalcu tov. nadučitelju I. Polaku.
3. Razgovor o občnih šolskih vprašanjih.
4. Poročila društvenih funkcionarjev in volitev novega odbora.
5. Volitev delegatov k „Zavezini“ zborovanju v Trstu.
6. Nasveti in predlogi.
7. Ogled steklarne, elektrarne in premo-gove pralnice v Toplicah.

K mnogobrojni udeležbi najljubše vabi odbor.

Učiteljsko društvo za logaški šol. okraj je imelo svoj letni občni zbor dne 14. maja v Gornjem Logatcu.

Predsednik tov. Leopold Punčuh otvori zborovanje s presrečnim pozdravom in se spominja v nagovoru tudi umrlega člana Pavla Silca s pozivom na navzoče, da se dvignejo s sedežev v znak sožalja in počaščenja njegovega spomina. Z radostnim srcem pa omenja, da je doletela v tekočem letu društvo izredna čast, ker je bila imenovana njega vrla članica tovarišica Marija Kavčičeva iz Idrije ravnateljicam na tamošnji ljudski šoli.

Nato je predaval sodni svetnik g. Fran Milčinski o temi „Sodelovanje šole in učiteljstva pri otroškem varstvu“. V času, ko tira otroka pomanjkanje nevdružno v pogubonosno nemoralnost, je neobhodno potrebno, da zastavi učitelj vse sile, ki naj otroku ohranijo, oziroma zopet pridobijo „raj mladosti“. Da je pa mogoče uspešno delovanje, je treba zanimanja, ljubezni in brezmejnne potrpežljivosti. Treba je poznati uместna izboljševalna sredstva. Ako hočemo kaj ukreniti glede zanemarjenega otroka, moramo staviti diagnozo, pri čemer pridejo v poštev duševne kakor telesne zmožnosti. Če otroka proučimo, če poznamo njegovo prejšnje življenje, potem ni težka ordinacija pravega zdravlila.

Spričo neugodnih razmer, ki obstojajo v tem oziru v naši državi, je računati tudi na obilne materialne zapreke. Zato moramo izbirati najcenejša sredstva. Kot taka so se dosedaj najbolj obnesla:

- a) zaščitno nadzorstvo (varuštvo) — sredstvo, ki kaže prav dobre učinke glede na izboljšanje vedenja in pridnosti zanemarjenega otroka;
- b) premestitev otroka iz ene družine v drugo, in sicer proti plačilu ali zastoj in
- c) izročitev otroka v varstvo kakemu zavodu.

To bi bil nekako izvleček iz izborna sestavljenega referata, ki nam ga je podal predavatelj — priznava več strokovnjak na tem polju. Za njegov prijazen odziv povabilu mu izreče predsednik društva v imenu vseh navzočih toplo zahvalo.

Kot drugi poročevalec je nastopil ljubi nam tovariš-abstinent Ivan Bezeljak, ki je razpravljao o temi „Kako delujmo moderna šola za telesni razvoj mladine“. Nasveti in končne teze, ki nam jih je podal, smo vzeli s popolnim odobravanjem na znanje. V debato, ki se je vnela koncem poročila, so posegli vmes tov. Rajko Novak, sod. svetnik g. Milčinski in dež. poslanec tov. Engelbert Gangl, ki je slednjič še predlagal to-le resolucijo:

„Učiteljsko društvo za Logaški šolski okraj pozivlja „Zavezo avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, naj se obrne na pristojna oblastva, da se čimprej uvedo za telovadbo na ljudskih šolah ugodnejše poveljevanje, kije v soglasju z našimi telovadnimi društvi.“ — Resolucija je bila z navdušenjem sprejeta. V sreih vseh je odmevala ena misel, prevela nas je en duh, ki je dal izraza v glasnih besedah: „Politiko ven iz šol, telovadbo noter! Kličemo jo z iskrenim prepričanjem nazaj!“

Po odobrenju tajniškega in blagajniškega poročila, ki sta ga pregledali tovarišici Fanci Novakova in Poldka Kosova, je bil enoglasno izvoljen stari odbor, nakar smo izvolili tri delegete za Zavezino zborovanje.

R.

Štajersko.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 11. maja, pri Sv. Duhu. Kljub neprijaznemu vremenu zarana se je vendar zbralo povoljno število udeležencev-neustrašencev! Vsa čast jim!

Prereševala so se živahno vprašanja za letošnje uradne konference; omenil naj le skrbno, marljivo sestavljeno poročilo tov. Mavriča. Delegetom za glavno zborovanje „Zaveze“ se izvolita tov. Ovahte in Tomažič.

Po duševnem naporu smo se razvedrili pri zlahtni kapljici ter postali prav židane volje v družbi dragih gostov od Sv. Jurja in Mala nedelje. Le žal, da nam je prehitro potekel čas zabave.

Na veselo snidenje vseh pri prihodnjem zborovanju pri Kapeli!

Slovenjebistriško učit. društvo. Dne 4. maja je bilo, ko smo hoteli v senčnate Studenice, da tam zborujemo in pozdravimo draga nam gosta g. dr. M. Potočnika, profesorja iz Maribora. Slovesno nas je že od daleč pozdravil orjak Bož — presrečno nas sprejela vilo okrašena dvorana ljudske šole. Presrečna hvala gospé Vobičevi za trud okusne okrasbe.

Predsednik tov. Koki pozdravi predrage goste: g. Potočnika, tovariša Majhna, Ozmeča, Čoklna in cenjene tovariše iz Ponikve, prinaša pozdrave zborovalcem od trške občine in krajnega šolskega sveta tamkajšnjega in prejde k razgovoru o temah za uradno konferenco in drugih važnih stanovskih in društvenih zadevah. Kot delegat za Zavezo je izvoljen tov. Krotky.

Nato predava g. M. Potočnik, profesor našega naraščanja v Mariboru o ustavi. V svojem zanimivem predavanju nam je podal razvitek ustave — njen obstoj in direktivo: kaj in kdaj in koliko se naj nudi ljudskošolskemu učencu.

Kako hvaležen mi je bil vsak, je pokazalo ob koncu navdušeno odobravanje in vzkliki, izražajoči one močne vezi, ki nas vežejo z njim.

Ta navdušenost nas je popeljala in sprem-ljala tja v prijazno hišo g. Koropca, privabila marsikatero odkrito in presrečno besedo, nudila priliko, da smo g. profesorju povedali, da ga imamo radi — jako radi in da nam je bil sestanek z njim svetlozaren moment, a razstaneč težak.

Šentlenartsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. maja t. l. pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu je bila udeležba članov in dragih gostov od blizu in daleč nepričakovano častna.

Tokrat smo s posebnim zanimanjem poslušali izborna izvajanja tov. Klemenčiča „O vrednosti utrakvističnih šol“. Po daljši debati smo sprejeli sledeče teze:

1. Utrakvistične šole so iz psihološkega in pedagoškega stališča napredovanju učencev na kvar in so tudi protipostavne. (Razsodba upravnega sodišča 16. maja 1908., št. 5993 ex 1907.)

2. Slovenskih otrok, ki niso zmožni nemščine že od doma, se ne sme siliti ne sprejemati v nemške šole, ker je enakomerno napredovanje nemogoče. (Razsodba uprav. sodišča lex Perek.)

3. Utrakvistične šole in nemške šole s slovenskimi učenci ne morejo vzgajati k rodni narodnosti, kakor to zahteva § 71. šol. in uč. reda.

4. Slovensko učiteljstvo se poprimi z isto vneto § 71. al. 2. šol. in uč. reda kakor nemško učiteljstvo. Veliko krivde mlačne narodne zavednosti našega naroda nosi slovensko učiteljstvo. Otroka lahko vzgojimo narodno zavednega, a še vedno ostane narodno strpljiv.

5. Na slovenskih šolah nastavlja učiteljstvo drugačnega mišljenja (renegate) je protipostavno, ker to gotovo ne more vzgajati k rodni narodnosti.

6. „Zveza“ naj sestavi imenik vseh utrakvističnih šol in ga odstopi slov. nar. svetu, da ta stori korake v smislu uprav. sodišča.

7. „Zveza“ naj stori korake pri dež. šol. svetu, da ta prekliče odlok z dne 6. avg. 1901, št. 2954 al. 7. (Končnik III. str. 39), ker je uvedba drugega dež. jezika kot učenega jezika protipostavna. Nemščina se naj v naših ljudskih šolah poučuje kot predmet, in naj se ji odkaže toliko ur, da se bo smoter mogel doseči.

Drugi del referata „Kako se naj uredi nemški pouk na slov. šolah“ se je moral zaradi pozne ure preložiti na prihodnje zborovanje začetkom junija pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Želimo, da bi tudi druga spodnještajerska učit. društva premotrivala to izredno važno vprašanje.

Po zborovanju se je vršil v prostorih g. Mlinariča mnogobrojno obiskan koncert, ki ga je priredila šentlenartska narodna godba — plod učiteljskega dela. Akoravno šele kratko dobo obstoječa, je vendar sijajno rešila svoj obširni in močni vzpored, nudeč nam s preciznim prednašanjem posameznih točk izreden užitek. — Na zopetno polnoštevilno snidenje!

Slovensko učit. društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 4. maja t. l. v Mariboru. Vkljub neugodnemu vremenu se nas je vendarle zbralo 31. Tov. predsednik pozdravi novega ude, tov. Friderika Lečnika iz Sv. Lovrenca nad Mariborom, in naznani, da je pismeno čestital tov. Čočuh k njegovemu imenovanju za nadučitelja v Jarenini. Prešli smo potem na dnevni red. Dopisi: 1. „Zveza“ zahteva društveni izkaz. 2. Seja „Zvezinega odbora“ dne 7. maja 1911. Pogovarjali smo se